



T.C.  
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI  
Strateji Geliştirme Başkanlığı


Sayı :30824082-610 - **13749864**  
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

07 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.



Murat KURUM  
Bakan

EK:  
-Dosya (1 Takım)

**MERSİN MİLLETVEKİLİ  
SAYIN GÜLCAN KIŞ'IN  
TBMM 7/29080 ESAS SAYILI  
YAZILI SORU ÖNERGESİNE  
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

7/29080  
GK 176

**SORULAR**

Son günlerde Mersin Körfezi'nde, özellikle Adnan Menderes Bulvarı sahil şeridi ve Marina çevresinde gözlenen yoğun organik madde birikimleri ve alg patlaması (algal bloom) vakaları, bölgedeki deniz ekosisteminin ciddi çevresel stres altında olduğunu göstermektedir. Mersin Üniversitesi öğretim üyeleri tarafından sahada yapılan bilimsel incelemeler, bu olayların yalnızca yüzeysel değil, su kalitesinde bozulma ve oksijen seviyesinde azalma gibi hayati çevresel sorunların sonucu olduğunu ortaya koymaktadır.

Uzmanlar, deniz ortamına ulaşan endüstriyel ve tarımsal kaynaklı atıkların, başta azot ve fosfor olmak üzere besin elementleri yükünü artırarak alg patlamalarına ve organik madde birikimlerine zemin hazırladığını vurgulamaktadır. Ayrıca, deniz suyu sıcaklığındaki artışlar ve su sirkülasyonunun zayıflaması bu süreci hızlandırmaktadır. Tüm bu gelişmeler, yalnızca ekosistemi değil; halk sağlığını, balıkçılığı ve bölgenin turizm potansiyelini de tehdit etmektedir.

Mersin Körfezi'nde yaşanan bu çevresel bozulma, Bakanlık düzeyinde sürdürülebilir, sürekli ve bilim temelli çevre izleme çalışmalarının eksikliği ile doğrudan ilişkilidir.

Bu bağlamda:

- 1- Bakanlığınız, son beş yıl içinde Mersin Körfezi'nde gerçekleşen alg patlamaları ve organik madde birikimleriyle ilgili herhangi bir çevresel izleme, analiz veya müdahale çalışması yapmış mıdır? Yapıldıysa bu çalışmaların sonuçları kamuoyuyla neden paylaşılmamıştır?
- 2- Körfez çevresindeki endüstriyel ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklı atıkların denize ulaşması konusunda Bakanlığınızın denetim ve kontrol sorumluluğu hangi düzeydedir? Bu faaliyetlerin neden olduğu azot ve fosfor yükü ölçülmekte midir?
- 3- Bakanlığınız, Mersin Körfezi gibi yüksek ekolojik risk taşıyan kıyı alanlarında önleyici çevre stratejileri ve ekosistem temelli yönetim planları hazırlamış mıdır? Hazırlandıysa kamuya açık hale getirilmiş midir? Uygulama takvimi mevcut mudur?
- 4- Körfezde tespit edilen biyokütle birikimlerinin halk sağlığı açısından taşıdığı risklere yönelik Bakanlığınızın yaptığı herhangi bir çevresel sağlık değerlendirme veya bilimsel çalışma mevcut mudur?
- 5- Mersin Körfezi'nde su kalitesine ilişkin sürekli ve güncel veri sağlayan bir çevresel izleme sistemi bulunmakta mıdır? Varsa bu sistem hangi kurum tarafından yürütülmektedir ve elde edilen veriler kamuya açık mıdır?
- 6- Bakanlığınızın, Mersin Körfezi'ndeki çevresel bozulmayı durdurmaya ve geri çevirmeye yönelik 2025 yılı için planladığı kısa, orta ve uzun vadeli herhangi bir ekosistem restorasyon programı var mıdır?

- 7- Sanayi tesislerinden ve tarımsal üretim alanlarından Körfez'e ulaşan kirlilik yüküne karşı Bakanlığınızca yürütülen sürdürülebilir önleme politikaları nelerdir? Bu politikaların etkisi kamuoyuyla paylaşılmakta mıdır?
- 8- Beş ilden geçerek Mersin il sınırları içinde denize ulaşan Seyhan Nehri'nin taşıdığı kirletici yük Bakanlığınızın radarında mıdır? Bu kirlilik için bir eylem planınız var mıdır? Seyhan Nehri'nin denize döküldüğü alanın hemen batısında hükümetinizce ilan edilen Turizm Bölgesi göz önüne alındığında, bu alanın ekolojik ve ekonomik risk analizleri yapılmış mıdır?
- 9- Deniz çayırları ve resifler gibi hassas ekosistemlerin Körfez'de hızla azaldığı bilimsel raporlarla ortaya konmuştur. Bu durum karşısında Bakanlığınızın koruma ve iyileştirme yönünde attığı somut adımlar nelerdir?

## CEVAPLAR

- 1- 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararname'sinin 104. Maddesi (1). fıkrası (g) bendi uyarınca "Alıcı ortamları izlemek, buna ilişkin altyapıyı oluşturmak, ...." görevi, taraf olunan uluslararası sözleşmelerden olan Barselona Sözleşmesi ve Bükreş Sözleşmesi, Ulusal Mevzuat ( KAAAY, SKKY, ...) ve AB Mevzuatı ( SÇD, DSÇD ) kapsamında; Bakanlığımız öncülüğünde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Marmara Araştırma Merkezi (TÜBİTAK-MAM) koordinasyonunda 2014 yılından beri üçer yıllık dönemler halinde düzenli olarak tüm denizlerimizde toplam 428 noktada "Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı ( DEN-İZ )"adı altında Ulusal Deniz İzleme Programı gerçekleştirilmektedir.

DEN-İZ Programı ile denizlerimizin kimyasal ve ekolojik durumu tespit edilerek, kirliliğin önlenmesi için alınan önlemlerin etkinliği ile ulusal ve uluslararası mevzuata uygunluğu değerlendirilmektedir.

DEN-İZ ile bilimsel olarak belirlenen 85 kıyı su kütlelerinde ve 15 deniz değerlendirme alanında deniz suyunda fizikokimyasal parametreler, sediman ve biyotada kirletici parametreleri, biyoçeşitlilik açısından fitoplankton, zooplankton, deniz çayırları, makrozoobentoz, makroflora izlenmesi, mercan resifleri, limanlarda yabancı ve istilacı türler, balık, deniz memelileri, deniz kuşları, korallijen habitat, varsa sünger hastalığı tespiti, deniz makro ve mikro çöplerinin izlenmesi, radyoaktivite izlenmesi ve ötrofikasyon gibi birçok bileşen takip edilmektedir.

Program kapsamında izleme sonucunda edilen bulgular ilgili kurumlara iletilmekte ve düzenlenen sempozyum ve toplantılar ile kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ayrıca özet raporlar Bakanlığımız <https://ced.csb.gov.tr/denizlerde-butunlesik-kirlilik-izleme-programi-ozet-raporlari-i-82693> web sitesi aracılığı ile yayımlanmakta ve tüm kamuoyunun erişimine sunulmaktadır.

DEN-İZ Programı kapsamında 2024-2025 yıllarında Ötrofikasyon, Deniz Çöpü, Biyoçeşitlilik, Kirleticiler ve İklim Değişikliği konulu Tematik Raporlar hazırlanacaktır. Program sonunda program çıktılarının yaygınlaştırılmasına yönelik IV. Ulusal Deniz İzleme Sempozyumu 2025 yılı sonunda düzenlenecektir.

DEN-İZ Programında Barselona ve Bükreş Deniz Sözleşmeleri gereklilikleri ile AB Su Çerçeve Direktifi ( 2000/60/EC ) ve Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifinin (2008/56/EC) stratejileri yerine getirilmektedir. Deniz izleme verileri MEDPOL, Karadeniz Komisyonu Sekreteryası, ulusal kurumlara ve yerel yönetimlere raporlanmaktadır.

- 2- 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'a istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez teşkilatı ile taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikayet üzerine gerçekleştirilen denetimler kapsamında Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göre idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Mersin İli'nde son 5 yıl içinde Bakanlığımız ve taşra teşkilatımızın denetim personelleri tarafından atıksu konulu 1.793 denetim gerçekleştirilmiş, uygunsuzluk tespit edilen 25 denetimde toplam 8.199.998,00 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

- 3- Bakanlığımız "2024-2028 Yılı Stratejik Planı" kapsamında konuyla ilgili olarak ulusal düzeyde belirlenmiş olan konu ile ilgili stratejiler hakkında aşağıda bilgi sunulmaktadır;

#### **İlgili Stratejiler;**

- 1- Sıfır Atık Mavi Hareketi ile birlikte deniz çöplerine ve deniz kirliliğine sebep olan atıkların kaynağında önlenmesi ve mevcut deniz çöplerinin deniz çevresine zararının azaltılması amacıyla yapılan çalışmaların yaygınlaştırılması,
- 2- Deniz Çöpleri İl Eylem Planları gözden geçirilerek güncellenmesi,
- 3- Kara ve deniz kaynaklı kirleticilerin oranı azaltılarak deniz suyu kalitesinin artırılması,
- 4- Körfezde tespit edilen biyokütle birikimlerinin halk sağlığı açısından taşıdığı risklere yönelik herhangi bir çevresel sağlık değerlendirmesi veya bilimsel çalışma hususunda Sağlık Bakanlığı'ndan bilgi alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- 5- Bakanlığımızca Tübitak-MAM koordinasyonunda yürütülmekte olan Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı (DEN-İZ) ile tüm denizlerimizin kirlilik ve kalite durumu deniz suyu, sediman, biyota gibi matrislerde organik kirleticiler, fizikokimyasal parametreler, deniz çöpleri gibi çok çeşitli parametrelerde ortaya konulmaktadır. Marmara Denizi'nde yılda üç kere ve diğer denizlerimizde yaz ve kış olmak üzere yılda iki kere izleme yapılan DEN-İZ Programı üçer yıllık dönemlerle yürütülmektedir.

İlk üç üçer yıllık dönemi 2014-2022'de uygulamaya konularak tamamlanmıştır, 2023-2025 dönemi çalışmaları devam etmektedir. Her izleme periyodunda olduğu gibi bu dönemde de programa ülke ihtiyaçları doğrultusunda yeni izleme stratejileri eklenmiştir.

2023-2025 DEN-İZ Programı için planlanan yeni izleme bileşenlerinde; deniz suyu sıcaklığı, yüzey suyu sıcaklıkları, deniz seviyesi, kıyı toprak kaybı, asidifikasyon, hava sıcaklığının atmosferik özellikleri gibi fiziksel parametreler üzerinden tüm denizlerimizde iklim değişikliğinin etkileri değerlendirilecektir. Ayrıca mercan resifleri, korallijen habitatlar ve deniz süngerleri ile ilgili değerlendirme çalışmaları ve deniz çayırlarındaki azalmalar da değerlendirilecektir.

Program kapsamında izleme sonucunda edilen bulgular ilgili kurumlara iletilmekte ve düzenlenen sempozyum ve toplantılar ile kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ayrıca özet raporlar Bakanlığımız <https://ced.csb.gov.tr/denizlerde-butunlesik-kirlilik-izleme-programi-ozet-raporlari-i-82693> web sitesi aracılığı ile yayımlanmakta ve tüm kamuoyunun erişimine sunulmaktadır.

DEN-İZ Programı kapsamında 2024-2025 yıllarında Ötrofikasyon, Deniz Çöpü, Biyoçeşitlilik, Kirleticiler ve İklim Değişikliği konulu tematik raporlar hazırlanacaktır. Program sonunda program çıktılarının yaygınlaştırılmasına yönelik IV. Ulusal Deniz İzleme Sempozyumu 2025 yılı sonunda düzenlenecektir.

DEN-İZ Programı'nda Barselona ve Bükreş Deniz Sözleşmeleri gereklilikleri ile AB Su Çerçeve "Direktifi (2000/60/EC) ve Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifinin (2008/56/EC) stratejileri yerine getirilmektedir. Deniz izleme verileri MEDPOL, Karadeniz Komisyonu Sekreteryası, ulusal kurumlara ve yerel yönetimlere raporlanmaktadır.

- 6- 2025 yılı için planlanan kısa, orta ve uzun vadeli herhangi bir ekosistem restorasyon planı bulunmamaktadır.
- 7,8- Bakanlığımızca su kirliliğinin önlenmesi ve kontrolüne yönelik çalışmalar 2872 sayılı Çevre Kanun'u ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY) ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği (KAAY) çerçevesinde yürütülmektedir. Bakanlığımız görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında noktasal kaynaklardan (sanayi ve kentsel atıksu deşarjları) gelen kirleticilere özgü çeşitli önlemler alınmakta ve çalışmalar yürütülmektedir.

Noktasal kaynaklı kirleticilerin Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde belirlenen hükümlere ve deşarj standartlarına uyum sağlanması ve uygun bertarafı için evsel / kentsel ve endüstriyel atıksu arıtma tesislerinin kurulması zorunlu hale getirilmekte, atıksuyun kaynağında önlenmesi ve bertarafı için temiz üretim teknolojileri ve atıksu minimizasyonu uygulamaları geliştirilmekte, atıksuyun yeniden kullanımı teşvik edilmekte ve kirliliğin yoğun olduğu bölgelerde daha sıkı deşarj standartları uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY) ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği (KAAY) hükümleri çerçevesinde, atıksuyun niteliğine göre ilgili deşarj standartlarını sağlamayan ve söz konusu mevzuata aykırı faaliyette bulunan kurumlara ve işletmelere idari yaptırım uygulanmaktadır.

Bakanlığımızca "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliği" (R.G. Sayı 29303, Tarih: 22 Mart 2015) kapsamında yüksek kapasiteli arıtma tesisleri 7/24 on-line takip edilmektedir. Bu izleme sistemlerine kısaca SAİS denilmektedir. SAİS, kurulu atıksu arıtma kapasitesi 5.000 m3/gün ve üzeri olan atıksu arıtma tesislerine kurulmakta ve anlık olarak pH, iletkenlik, sıcaklık, çözünmüş oksijen, debi, Kimyasal Olarak Oksitlenebilen Maddelerin Oksijen İhtiyacı (KOİ) ve Askıda Kimyasal Madde (AKM) parametreleri 7/24 takip edilmektedir. İlave olarak, Sürekli İzleme Merkezi üzerinden, uzaktan otomatik numune aldırma yöntemi ile bu tesislerde 7/24 teknolojik denetim yapılmaktadır.

Güncel durumda Seyhan Nehri Havzası'nda 3 adet Belediye ve 2 adet Sanayi Tesisi bünyesinde olmak üzere toplam 5 adet Sürekli Atıksu İzleme Sistemi (SAİS) bulunmaktadır.